

SỞ LAO ĐỘNG-THƯƠNG BINH VÀ XÃ HỘI HÀ NỘI
TRƯỜNG TRUNG CẤP KINH TẾ-KỸ THUẬT
VÀ CÔNG NGHỆ HÀ NỘI

BÁO CÁO SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

Một số giải pháp định hướng nghề nghiệp góp phần
nâng cao hiệu quả Dạy – Học tại trường Trung cấp
Kinh tế - Kỹ thuật và Công nghệ Hà Nội

Tác giả: **Lã Thị Ngọc Diệp**

Đơn vị công tác:

Trường trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật và công nghệ Hà Nội

Hà Nội – 2023

MỤC LỤC

I. Thông tin chung	3
II. Sáng kiến, giải pháp nâng cao hiệu quả công tác	3
III. Báo cáo mô tả sáng kiến	3
1. Đặt vấn đề (Lý do chọn SK)	3
2. Giải quyết vấn đề (Nội dung SK)	4
2.1 Thực trạng của vấn đề	4
2.2. Các biện pháp đã tiến hành để giải quyết vấn đề	9
2.3. Hiệu quả, tác dụng của SKKN	10
3. Kết luận	11

Hà Nội, ngày 6 tháng 3 năm 2023

BÁO CÁO SÁNG KIẾN

I. Thông tin chung

Họ và tên tác giả sáng kiến: Lã Thị Ngọc Diệp

Ngày, tháng, năm sinh: 20 tháng 02 năm 1977

Chức vụ, đơn vị công tác: Giáo viên khoa Kinh Tế - Thương Mại

Trình độ chuyên môn: Thạc sĩ Kinh tế chuyên ngành Quản Trị Kinh Doanh

II. Sáng kiến, giải pháp nâng cao hiệu quả công tác (gọi chung là SK)

1. Tên sáng kiến kinh nghiệm: “Một số giải pháp định hướng nghề nghiệp góp phần nâng cao hiệu quả Dạy – Học tại trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật và Công nghệ Hà Nội”.

2. Lĩnh vực áp dụng: Phương pháp

3. Thời gian thực hiện: Từ tháng 8/2018 – 11/2022

III. Báo cáo mô tả sáng kiến

1. Đặt vấn đề

Trong những năm qua, cùng với sự thay đổi của khối các trường trung cấp chuyên nghiệp sang trung cấp nghề, cộng với những khó khăn trong công tác tuyển sinh tại các trường trung cấp nghề dẫn đến một thực trạng chung trong đào tạo tại các trường nghề thường có 2 hệ đào tạo: hệ sau PTCS và hệ sau THPT. Thực tế giảng dạy cho thấy, phần lớn học sinh tại các trường nghề đều là các học sinh sau PTCS trong khi đó các em lại khá lơ đãng khi học nghề và

thường lơ là hoặc coi nhẹ việc học nghề dẫn đến hiệu quả dạy và học nghề chưa cao.

Mặt khác, việc định hướng nghề nghiệp trước và trong quá trình dạy nghề ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả dạy và học, góp phần nâng cao hiệu quả của quá trình dạy và học. Vì việc chuẩn bị những yếu tố tiền đề cho dạy nghề như chuẩn bị tâm thế nghề nghiệp là một yếu tố mấu chốt nên tôi chọn chủ đề: “Một số giải pháp định hướng nghề nghiệp góp phần nâng cao hiệu quả dạy và học nghề tại trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật và Công nghệ Hà Nội”.

2. Giải quyết vấn đề (Nội dung SK)

2.1. Thực trạng của vấn đề

Theo quyết định số 126CP ngày 19/03/1981 của Chính phủ về công tác hướng nghiệp trong nhà trường phổ thông và việc xử dụng hợp lí học sinh các cấp phổ thông cơ sở và phổ thông tốt nghiệp ra trường. Hội nghị lần thứ 2 của BCH TW khóa VII (12/1996) đã nêu 6 quan điểm chỉ đạo định hướng chiến lược phát triển giáo dục và đào tạo trong thời kỳ công nghiệp hóa- hiện đại hóa. Quan điểm của Đảng ta là phát triển giáo dục gắn liền với nhu cầu phát triển của xã hội, những tiến bộ khoa học công nghệ và củng cố quốc phòng, an ninh . Giáo dục là một hoạt động có mục đích, có chương trình, có phương pháp và phương tiện giáo dục nhằm giáo dục và đào tạo học sinh trở thành những người lao động có trình độ, có kĩ năng nghề nghiệp . Phát triển giáo dục gắn liền với tiến bộ khoa công nghệ vào những năm 60 công tác hướng nghiệp đã được đặt ra dưới hình thức vừa học vừa làm. Tuy nhiên hình thức này chưa được tổ chức quy mô mà còn được thực hiện rải rác ở một vài trường

Giáo dục kĩ thuật tổng hợp hướng nghiệp ngày càng chiếm vị trí quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế xã hội. Ngày nay, khái niệm giáo dục không còn hạn chế trong việc “Dạy người – Dạy chữ” mà toàn diện hơn, bao gồm tất cả hoạt động nhằm chuẩn bị cho con em tham gia vào đời sống xã hội với tư cách là người lao động chân chính, có văn hóa, có nghề nghiệp.

Trong “Chiến lược phát triển Giáo dục 2001-2010” được Thủ tướng Chính phủ ký ban hành ngày 28/12/2002 kèm theo Quyết định số 201 trong giải pháp đổi mới giáo dục tiến hành dự báo thường xuyên và tăng cường cung cấp thông tin và nhu cầu nhân lực của xã hội cho các ngành, các cấp, các cơ sở giáo dục để điều tiết quy mô cơ chế ngành nghề và trình độ đào tạo phù hợp với nhu cầu sử dụng.

Từ năm học 2004/2005 cho đến nay, ngành giáo dục đã quyết định đưa công tác hướng nghiệp và dạy nghề vào trường phổ thông. Đây được xem là hoạt động có ý nghĩa quan trọng trong hoạt động giáo dục. Nhà nước tập trung chỉ đạo và đầu tư cho hoạt động giáo dục.

Để công tác hướng nghiệp ở nước ta đi vào chiều sâu, đạt được hiệu quả mong muốn, giáo dục hướng nghiệp (GDHN) và tư vấn hướng nghiệp (TVHN) phải được Chính phủ và toàn xã hội quan tâm đúng mức, được các cấp, các ngành liên quan đề ra những cơ chế chính sách đồng bộ, hợp lý. Cùng đó, các cơ sở giáo dục và đào tạo cần được đầu tư thích đáng trong việc tổ chức GDHN, TVHN. Đặc biệt, Bộ GD-ĐT cần chú trọng đến việc đào tạo đội ngũ làm công tác hướng nghiệp, nhất là các chuyên gia hướng nghiệp. Các cơ sở giáo dục có chức năng hướng nghiệp, dạy nghề... ở các địa phương cần được củng cố và phát triển chứ không phải sáp nhập với các trung tâm khác. Mặt khác, rất cần tăng cường hiệu quả các cơ quan có chức năng thông tin, dự báo về thế giới nghề nghiệp, thị trường lao động, nhu cầu nhân lực ... Bên cạnh đó, công tác hướng nghiệp phải thực hiện những nhiệm vụ sau:

- + Giáo dục thái độ lao động và ý thức đúng đắn về nghề nghiệp
- + Tổ chức cho học sinh thực tập, làm quen với một số nghề chủ yếu trong xã hội và các nghề truyền thống địa phương;
- + Tìm hiểu năng khiếu, khuynh hướng nghề nghiệp của từng học sinh để khuyến khích, hướng dẫn và bồi dưỡng khả năng nghề nghiệp thích hợp nhất;
- + Động viên hướng dẫn học sinh đi vào những nghề, những nơi đang cần tuổi trẻ và lao động có văn hóa.

Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ trên, các trường cần quán triệt những vấn đề sau:

- + Hướng nghiệp phải dựa trên cơ sở giáo dục kỹ thuật tổng hợp và giáo dục toàn diện;
- + Hướng nghiệp phải căn cứ vào phương hướng phát triển kinh tế, văn hóa và nhu cầu sử dụng nguồn lao động dự trữ của đất nước và địa phương;
- + Mức độ nội dung, hình thức và phương pháp hướng nghiệp phải phù hợp với đặc điểm của học sinh (sức khỏe, lứa tuổi, trình độ học tập, xu hướng vv...)

Là một trong những trường nghề trên địa bàn thành phố Hà Nội, trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật và Công nghệ Hà Nội là trường mới được thành lập tháng 4 năm 2022 trên cơ sở hợp nhất hai trường: trường Trung cấp Kinh tế Hà Nội và trường Trung cấp Kinh tế - Tài chính Hà Nội. Trước kia, cả hai trường chủ yếu đào tạo TCCN chính quy hệ tốt nghiệp PTTH, với thời gian đào tạo là 2 năm. Do ảnh hưởng từ những khó khăn về cơ cấu ngành nghề và cơ cấu kinh tế, cùng với sự thay đổi cơ chế giáo dục, đào tạo nên cả hai trường đã gặp rất nhiều khó khăn trong quá trình tuyển sinh. Mặc dù những năm gần đây, cả hai trường đã có nhiều nỗ lực trong việc tuyển sinh nên đã có thêm hệ đào tạo sau tốt nghiệp PTCS với thời gian đào tạo 3 năm (các em được kết hợp học văn hóa với học nghề), tuy nhiên những khó khăn còn tồn tại trong công tác tuyển sinh vẫn không ít nên để nâng cao hiệu quả giáo dục đào tạo, giải pháp đầu tiên là hợp nhất hai trường để phát huy sức mạnh tập thể của cán bộ, giáo viên và nhân viên của cả hai trường.

Do mới hợp nhất, thời gian giảng dạy các khóa học sinh mới chưa nhiều nhưng qua quá trình giảng dạy các khóa học sinh cũ của hai trường cũng như khóa học sinh mới tuyển sinh tại các cơ sở đào tạo, nổi lên những khó khăn chung đối với học sinh hệ sau PTCS: các học sinh tốt nghiệp PTCS thường bỏ ngỡ khi học nghề và lơ là hoặc coi nhẹ việc học nghề dẫn đến có kết quả học

tập không cao; đồng thời trong quá trình dạy, giáo viên rất vất vả trong việc quản lý lớp cũng như truyền đạt kiến thức với đối tượng học sinh này.

Có rất nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng này. Một trong những nguyên nhân chính là Tâm thế của học sinh trong quá trình học.

Nếu như các học sinh tốt nghiệp hệ THPT đi học đều là những người có mục đích rõ ràng: việc học phục vụ cho công việc đang làm hoặc để xin việc sau khi học xong, học tập đào tạo là cần thiết cho bản thân họ nên họ có thái độ cầu thị, nghiêm túc trong quá trình học.

Trong khi đó các học sinh hệ tốt nghiệp PTCS lại thấy việc học nghề là chưa đủ quan trọng, việc học nghề là bắt buộc... Biểu hiện: số học sinh tham gia giờ học văn hóa tương đối đầy đủ, số học sinh tham gia giờ học nghề thường ít hơn rất nhiều.

Ngoài biểu hiện qua số lượng học sinh tham gia học nghề, giáo viên chúng tôi quan sát thấy: các em có thái độ miễn cưỡng hoặc thờ ơ với việc học.

Những biểu hiện này dẫn tới sự vất vả cho giáo viên dạy, cho cán bộ quản lý lớp và kết quả học tập của học sinh còn thấp.

Có rất nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng này, có thể xuất phát từ chính các học sinh có chất lượng đầu vào không cao, chương trình đào tạo nghề đang được điều chỉnh phù hợp để giảng dạy cho đối tượng này, hay việc xác định đối tượng dạy học của giáo viên cần được xem xét lại... Báo cáo này chỉ đề cập đến một trong các nguyên nhân đó: sự thiếu định hướng nghề trong quá trình từ thu hút học sinh đến giảng dạy.

Việc định hướng còn chưa được tiến hành một cách chính thức, mới chỉ là hoạt động tư vấn trước tuyển sinh tại các trường PTCS, thậm chí còn chưa được tiến hành bài bản, khoa học. Trong quá trình giảng dạy, giáo viên chỉ lo dạy về chuyên môn mà chưa lồng ghép được các đặc điểm chuyên môn nghề nghiệp cho học sinh để họ thấy được sự cần thiết và thực sự ý nghĩa khi có một nghề trong tay. Đó là một trong những hành trang cho học sinh khi ra cuộc sống.

Về phía học sinh, họ còn rất mơ màng không đủ hiểu được tại sao phải học nghề, coi đó như một việc bắt buộc phải làm để tiếp tục có thể hoàn thành tốt nghiệp PTTH. Việc học có thể đạt kết quả và hiệu quả cao hơn khi người học học vì đam mê, vì sự cần thiết.

Cụ thể tại trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật và Công nghệ Hà Nội, công tác định hướng nghề có những thuận lợi và khó khăn sau:

- *Những thuận lợi cho công tác định hướng nghề tại trường:*

+ Thứ nhất, nhà trường có đội ngũ giáo viên có chuyên môn và nhiệt huyết.

+ Thứ hai, Ban giám hiệu thực sự quan tâm và luôn nỗ lực quan tâm đến việc nâng cao hiệu quả dạy - học tại trường, luôn tìm hiểu nâng cao hiệu quả tuyển sinh, quan tâm và hỗ trợ giáo viên, học sinh trong dạy - học.

+ Thứ ba, nhà trường tuy mới được hợp nhất nhưng tiền thân đều là trường nghề có uy tín trong nhiều năm của Hà nội và Hà Tây.

+ Thứ tư, cho đến nay các cán bộ quản lý và giáo viên cũng như phụ huynh đã nhận thức được vai trò và vị trí của hoạt động giáo dục hướng nghiệp trong nhà trường, xem đây là mục tiêu giáo dục nhằm phát triển toàn diện học sinh là trách nhiệm của toàn xã hội.

- *Những tồn tại trong công tác hướng nghiệp tại trường:*

+ Giáo viên chủ nhiệm, giáo viên bộ môn chỉ chú ý đến chất lượng các môn chuyên môn mà chưa chú ý đến các hoạt động hướng nghiệp, chưa thấy được tầm quan trọng của hướng nghiệp trong dạy- học giúp việc học và dạy có mục đích rõ ràng và từ đó đạt hiệu quả cao hơn.

+ Về học sinh: học sinh tốt nghiệp PTCS chưa nhận biết được tầm quan trọng của hoạt động giáo dục định hướng nên hoạt động học tập còn trể nãi do thiếu tính mục đích.

+ Về phụ huynh: một số phụ huynh vẫn chọn cho con học tại trường nhằm tạo điều kiện cho con lấy được tấm bằng tốt nghiệp PTTH, để trốn nghĩa vụ quân sự... do không còn cơ hội nào tốt hơn.

+ Một trong những tồn tại lớn nhất tại trường là công tác định hướng chưa được thực hiện chính thức một cách khoa học và chưa đúng thời gian địa điểm. Việc định hướng nghề không chỉ nên tiến hành tại trường trong khi đào tạo mà còn phải được tiến hành kết hợp với các trường PTCS ngay khi học sinh học lớp 8, lớp 9.

+ Do hình thức tổ chức hoạt động này còn chưa cụ thể nên chưa có các biện pháp cụ thể trong định hướng,

2.2. Các biện pháp đã tiến hành để giải quyết vấn đề

1. Nâng cao nhận thức của cán bộ giáo viên về định hướng nghề. Bởi giáo viên là lực lượng nòng cốt quyết định chất lượng các hoạt động giáo dục trong nhà trường nên khi giáo viên thay đổi nhận thức trong việc định hướng nghề trước và trong quá trình đào tạo sẽ giúp học sinh được làm quen với nghề kế toán, hiểu về nó, rồi nhận thức được nó có phù hợp với mình không trước khi chọn nó, tránh được tình trạng sau này nhà trường phải đào tạo cái mà người học thờ ơ thậm chí coi thường.

2. Có sự kết hợp giữa giáo viên bộ môn và giáo viên chủ nhiệm văn hóa để nắm bắt được cụ thể về học sinh, về khả năng, mong muốn... từ đó có các phương án nghề phù hợp.

3. Xây dựng kế hoạch và chương trình hoạt động. Nhà trường nên chuẩn bị các kiến thức, kỹ năng đào tạo nghề cho giáo viên, phải có chiến lược cụ thể cho hoạt động này, bởi chính hoạt động này như một kênh tuyên truyền quảng bá về các ngành nghề mà nhà trường đang đào tạo từ đó tăng cường hiệu quả của công tác tuyển sinh nói chung và công tác dạy- học nói riêng.

4. Tổ chức, chỉ đạo hoạt động, bồi dưỡng giáo viên, cán bộ về hoạt động hướng nghiệp.

5. Tăng cường cơ sở vật chất, kinh phí cho hoạt động hướng nghiệp: Đây là yếu tố quyết định hiệu quả của hoạt động này. Hoạt động hướng nghiệp cần được tiến hành qua nhiều hình thức khác nhau đòi hỏi nguồn kinh phí và cơ sở vật chất tương ứng.

6. Tăng cường công tác tuyên truyền, quảng bá về hoạt động hướng nghiệp và tuyển sinh của nhà trường.

7. Phối kết hợp chặt chẽ với các đơn vị liên kết, các trường PTCS để kết hợp tổ chức hoạt động hướng nghiệp một cách hiệu quả.

8. Tổ chức, tham gia các buổi giao lưu để học hỏi kinh nghiệm trong hoạt động này.

9. Hoạt động hướng nghiệp thực sự quan trọng không chỉ đối với hoạt động tuyển sinh mà cả hiệu quả dạy- học trong nhà trường. Nó cần được tiến hành một cách đồng bộ giữa các phòng, khoa, bộ môn của nhà trường; giữa ban giám hiệu, giáo viên, cán bộ nhân viên vì hiệu quả dạy - học, vì sự phát triển của Nhà trường.

10. Để hoạt động hướng nghiệp phục vụ tốt cho hiệu quả giảng dạy, yếu tố mấu chốt đối với nghề chúng ta đang đào tạo còn là yếu tố thời gian khi tiến hành hướng nghiệp, quá trình thực hiện nó phải được tiến hành ngay tại các trường PTCS, PTTH chuẩn bị Tâm thế cho người học và hoạt động này cần được duy trì ngay trong quá trình đào tạo, tăng thêm niềm đam mê của người học với nghề mình đã chọn. Trên tất cả, việc luôn chuẩn bị kiến thức, kỹ năng về hướng nghiệp, việc luôn đảm bảo tốt kiến thức chuyên môn, nâng cao chất lượng giờ dạy - học luôn là yếu tố mấu chốt quyết định hiệu quả dạy - học vì sự phát triển chung của Nhà trường.

2.3. Hiệu quả, tác dụng của sáng kiến kinh nghiệm

- Hiệu quả về mặt xã hội

- + Giúp học sinh có hiểu biết về thế giới nghề nghiệp
- + Giúp học sinh có hiểu biết về thế giới nghề nghiệp
- + Hình thành nhân cách nghề nghiệp cho học sinh
- + Giáo dục với thái độ đúng đắn đối với lao động
- + Tạo ra sự sẵn sàng tâm lý đi vào lao động nghề nghiệp
- + Giúp học sinh tự giác làm nghề
- + Khi có nghề tự tin tìm việc làm

- + Giảm tỉ lệ thất nghiệp, giảm tệ nạn xã hội
- Hiệu quả về mặt kinh tế:
- + Góp phần bố trí hợp lí ba nguồn lao động dự trữ bảo đảm sự phù hợp nghề
- + Giảm tai nạn lao động
- + Giảm sự chuyển đổi nghề, đổi nghề
- + Là phương tiện quản lí công tác kế hoạch hóa phát triển kinh tế, xã hội trên cơ sở khoa học
- + Góp phần phân luồng học sinh PT tốt nghiệp các cấp, giảm ách tắc giao thông.

3. Kết luận

Hướng nghiệp, hướng học là một hoạt động giáo dục nhằm mục đích giáo dục học sinh lựa chọn nghề một cách tự giác có ý nghĩa là việc lựa chọn đó có sự phù hợp với những yêu cầu xã hội, phù hợp với những điều đòi hỏi của nghề.

Hướng nghiệp là một vấn đề giáo dục và đào tạo thế hệ trẻ góp phần vào việc bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, bồi dưỡng ý thức đúng đắn đối với lao động, nâng cao chất lượng dạy học, tạo ra những cơ sở ban đầu rất quan trọng cho thế hệ trẻ tham gia lao động sản xuất và đào tạo nghề. Chính vì vậy công tác hướng nghiệp cho học sinh trong trường THCS, THPT nói chung và tại các trường nghề nói riêng là một công tác giáo dục toàn diện. Do đó, để làm tốt công tác hướng nghiệp tôi xin đề xuất một số kiến nghị sau:

- Đối với cấp trên

Cần nhìn nhận đúng vai trò của hoạt động hướng nghiệp trong hoạt động giáo dục, từ đó tăng kinh phí cho hoạt động này.

Hàng năm, tổ chức tập huấn cho cán bộ giáo viên khối THPT và THCS và giáo viên các trường nghề về hoạt động hướng nghiệp.

Tổ chức các cuộc giao lưu giữa các khối trường về chủ đề hướng nghiệp để giáo viên học hỏi thêm kinh nghiệm.

- Đối với nhà trường:

Tổ chức bộ phận chuyên trách đảm nhận việc định hướng nghề cho học sinh cũng như tập huấn cho các cán bộ giáo viên trong trường có thêm hiểu biết và kỹ năng định hướng nghề nghiệp cho học sinh.

Tổ chức tham quan, học tập kinh nghiệm cho giáo viên trong trường.

Trên đây là một số đề xuất hướng nghiệp góp phần nâng cao hiệu quả của công tác dạy - học tại trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật và Công nghệ Hà Nội mà tôi xin được chia sẻ với quý đồng nghiệp với hy vọng góp phần nhỏ bé vào công tác hướng nghiệp của Nhà trường nói chung và với công tác dạy-học nói riêng. Trong khoảng thời gian có hạn với điều kiện nghiên cứu vấn đề có rất nhiều hạn chế; bài viết này tôi mới chỉ nêu ra được một vài đề xuất và chắc hẳn còn có nhiều đề xuất hiệu quả hơn nữa. Rất mong có được các đề xuất hiệu quả hơn nữa từ các quý vị và cảm ơn quý vị đã quan tâm đến bài viết này.

**Xác nhận của Hội đồng SKKN của Người báo cáo sáng kiến kinh
Trường TC Kinh tế- Kỹ thuật và nghiệm
Công nghệ Hà Nội**

Lã Thị Ngọc Diệp